

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-125>
УДК 005.342

СУЧАСНІ ДРАЙВЕРИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

MODERN DRIVERS OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT: UKRAINIAN REALITIES AND EUROPEAN EXPERIENCE

Зінчук Тетяна Олексіївна
доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувачка кафедри,
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5143-2394>

Zinchuk Tetyana
Polissia National University

Кризові умови функціонування вітчизняної економіки ставлять особливий наголос на необхідності пошуку дієвих інструментів та механізмів подолання негативних тенденцій та забезпечення її відновлення. Одним із таких механізмів виступає активізація інноваційного підприємництва. За результатами дослідження було запропоновано розуміти інноваційне підприємництво як бізнес-діяльність, що ґрунтується на використанні передових технологій, пошуку нових продуктів і ринків, що формують додаткові конкурентні переваги, та сприяє розвитку суспільно-економічних відносин. Інноваційне підприємництво як специфічний вид підприємницької діяльності визначається рядом характерних ознак. Роль інноваційного підприємництва у розвитку соціально-економічних відносин визначає необхідність його активізації, що обумовлює доцільність ідентифікації драйверів розвитку інноваційного підприємництва. До найбільш вагомих драйверів розвитку інноваційного підприємництва, з огляду на вітчизняні реалії та європейський досвід, варто віднести наступні: удосконалення та модернізація інфраструктури інноваційного підприємництва, інтегрування підприємницької діяльності та наукового компоненту через створення та сприяння розвитку технологічних платформ, створення та розвиток транскордонних індустріальних парків, формування дієвої системи державної підтримки інноваційного підприємництва, удосконалення системи фінансової підтримки, розвиток культури інноваційного підприємництва. Врахування визначених драйверів розвитку є передумовою забезпечення ефективності управління у визначеній сфері.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, стартап-проекти, інновації, екосистема підприємництва, драйвери розвитку, європейський досвід.

The crisis conditions of the functioning of the domestic economy put special emphasis on the need to find effective tools and mechanisms for overcoming negative trends and ensuring its recovery. One of these mechanisms is the activation of innovative entrepreneurship. Based on the results of the research, it was proposed to understand innovative entrepreneurship as a business activity based on the use of advanced technologies, the search for new products and markets that form additional competitive advantages and contribute to the development of socio-economic relations. Innovative entrepreneurship as a specific type of entrepreneurial activity is determined by a number of characteristic features, in particular, the important role of intellectual property, initiative and innovative thinking, risk-taking, the presence of economic and social obligations, the scale of thinking. The role of innovative entrepreneurship in the development of socio-economic relations determines the need for its activation, which defines the expediency of identifying the drivers of the development of innovative entrepreneurship. Among the most significant drivers of the innovative entrepreneurship development, taking into account domestic realities and European experience, the following should be included: improvement and modernization of the infrastructure of innovative entrepreneurship, as a result – the formation of an appropriate ecosystem, the integration of entrepreneurial activity and the scientific component through the creation and promotion of the development of technological platforms, the creation and development of cross-border industrial parks, formation of an effective system of state support for innovative entrepreneurship, improvement of the system of financial support, development of the culture of innovative entrepreneurship. Taking into account the identified drivers of development is a prerequisite

for ensuring the effectiveness of management in the identified area. Prospects for further research consist in the identification and study of effective tools of managerial influence on the identified drivers of the development of innovative entrepreneurship.

Keywords: innovative entrepreneurship, start-up projects, innovations, entrepreneurship ecosystem, development drivers, European experience.

Постановка проблеми. Економіка України наразі характеризується кризовим становищем, що є об'єктивним наслідком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави. Водночас, варто зауважити, що початок XXI століття позначився суттєвими шокowymi ситуаціями для вітчизняної економіки, зокрема, світовою фінансовою кризою 2008-2009 рр., політичною нестабільністю, анексією Криму, початком АТО, пандемією COVID-19. Зазначені події та інші чинники негативного характеру здійснювали дестабілізуючий та інколи руйнівний вплив на економіку України, що позначалося на відповідних показниках її розвитку. Одним з ключових індикаторів розвитку економіки країни є динаміка валового внутрішнього продукту (рис. 1).

Економіка України, яка ще не встигла оговтатися від наслідків пандемії COVID-19, у 2022 р. зазнала нового руйнівного удару, що позначилося у зниженні ВВП на 28,8 % порівняно з 2021 р. Позитивним є приріст ВВП у 2023 р. (5,3 % порівняно з 2022 р.), водночас, за прогнозами НБУ темпи приросту ВВП у 2024 р. сповільняться до 3,7 % [2].

Таким чином, динаміка валового внутрішнього продукту України свідчить про необхід-

ність пошуку дієвих важелів та інструментів, що нададуть поштовх для стабілізації, часткового нівелювання впливу негативних чинників та подальшого відновлення економіки. Одним з таких важелів, на нашу думку, виступає розвиток інноваційного підприємництва.

Інноваційне підприємництво за своєю сутністю представляє специфічний вид підприємницької діяльності, що характеризується використанням інноваційних здібностей підприємця [3, с. 106]. Основними акцентами у інноваційному підприємстві є створення нових продуктів, використання нових, прогресивних підходів до управління, організації виробництва, техніко-технологічного його забезпечення. Розвиток інноваційного підприємництва потенційно спроможний вирішити проблемні питання енергозбереження, раціонального ресурсокористування, нестачі трудових ресурсів, порушення логістичних зв'язків, які наразі гостро постали перед вітчизняними суб'єктами господарювання. З огляду на зазначене, ідентифікація та активізація сучасних драйверів розвитку інноваційного підприємництва в Україні набувають особливого значення. Вирішення такого завдання передбачає застосування зваже-

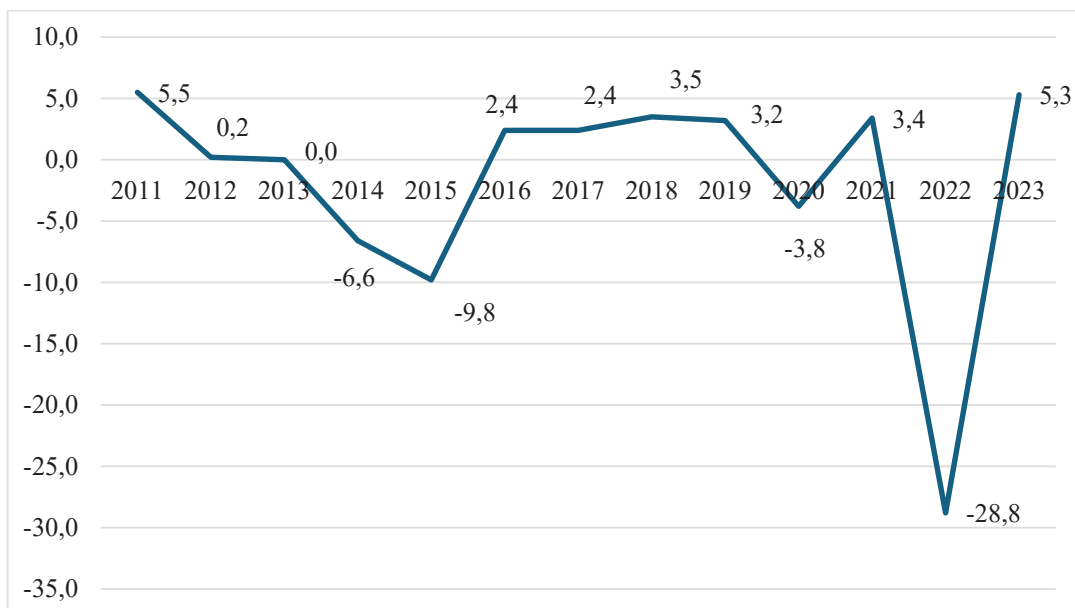

Рис. 1. Зміна реального ВВП у % до попереднього року

Джерело: побудовано за даними [1]

ного та комплексного підходу, з урахуванням передового досвіду інших країн. Важливим бенчмарком у даному контексті виступає досвід європейських країн, які характеризуються високим рівнем розвитку, досягнутим, в тому числі, завдяки ефективній політиці у техніко-технологічній сфері та у сфері розвитку інноваційного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення розвитку інноваційного підприємництва займають вагомим місце у сучасному науковому просторі, що обумовлено його вагомою роллю у формуванні ефективної та конкурентоспроможної діяльності як окремих суб'єктів господарювання, так і економіки в цілому. Зокрема, особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні розглядали такі науковці, як В. В. Зянько [4], О. І. Дмитрієва [3], В. Й. Біркович [5], Я. Столярчук, О. Лютак, О. Баула, Л. Лісовська, С. Войтович [6], І. Грищенко, Л. Ганущак-Єфіменко, І. Гнатенко, Р. Ребілас [7], О. М. Гавриш, В.П. Пильнова, О.В. Пісковець [8] та ін. Проблематика інноваційного підприємництва посідає вагомим місце і у дослідженнях закордонних вчених. Зокрема, слід відзначити роботи таких науковців, як Д. Мате, Н. М. Естіанті, А. Новотни [9], Ш. Таскін, А. Явед, Й. Кохда [10], А. А. Седех, А. Пезешкан, Р. Каяцца [11], А. Коломбеллі, Е. Паолуччі, Е. Рагузео, Дж. Еліа [12] та ін. Окремі питання розвитку інноваційного підприємництва в європейських країнах висвітлено у роботах таких дослідників, як О. А. Федірко [13], Н. Сейц, Е. Леманн та П. Хаслангер [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інноваційне підприємництво є комплексним та складним за своєю суттю, що визначає доцільність подальших розробок у визначеній сфері, особливо з урахуванням необхідності відновлення економіки України.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є визначення та систематизація ключових драйверів розвитку інноваційного підприємництва в Україні з урахуванням досвіду країн-членів ЄС. Визначена мета передбачає вирішення таких завдань: ідентифікувати сутність поняття «інноваційне підприємництво»; визначити ключові характеристики інноваційного підприємництва; проаналізувати європейський досвід у досліджуваній сфері; систематизувати драйвери розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств характеризуються значними кризовими тенденціями, що суттєво загострилися внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Менеджмент суб'єктів підприємництва щоденно стикається з викликами та загрозами, що здійснюють негативний вплив на їх функціонування та перспективи розвитку. З урахуванням зазначеного, особливо актуальними постають пошук та активізація дієвих інструментів та механізмів управління, що забезпечать підвищення рівня стійкості, конкурентоспроможності та ефективності діяльності. Одним з таких інструментів є активізація інноваційної діяльності, яка може здійснюватися у різних форматах, зокрема, у форматі інноваційного підприємництва.

Інноваційне підприємництво є відносно новим видом підприємницької діяльності. Варто зауважити, що на сьогодні не існує законодавчого підходу до тлумачення сутності досліджуваного поняття, водночас, у Законі України «Про інноваційну діяльність» міститься визначення інноваційного підприємства: «інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг» [15]. Вважаємо, що поняття інноваційного підприємництва є ширшим за законодавчий підхід, адже інноваційне підприємництво може ґрунтуватися не лише на виготовленні інноваційного продукту, але й на новаторських підходах до організації діяльності.

Зокрема, В. В. Зянько визначає, що під поняттям інноваційне підприємництво «треба розуміти економічну діяльність зі створення та управління інноваційним підприємством з метою розробки, впровадження і комерційного використання різного роду інновацій» [4, с. 62]. Інноваційне підприємництво розглядається також як діяльність, що забезпечує виробництво нового продукту чи послуги, або розробляє та використовує нові методи виробництва та / або розподілу існуючих товарів та послуг за нижчою ціною [11]. Однією з форм реалізації інноваційного підприємництва є стартап-проекти. На думку О. І. Дмитрієвої, стартап виступає засобом реалізації інноваційних здібностей підприємців [3, с. 107].

Стартап також розглядається як тимчасова структура (організаційно оформлена у вигляді суб'єкта бізнесу та / або проєкту), що має інноваційні ознаки бізнес-моделі, генерує інноваційний продукт та спрямована на суттєве зростання та масштабування [16]. Узагальнюючи розглянуті підходи, вважаємо за доцільне запропонувати власне тлумачення концепту «інноваційне підприємництво» як бізнес-діяльності, що ґрунтується на використанні передових технологій, пошуку нових продуктів і ринків, що формують додаткові конкурентні переваги, та сприяє розвитку суспільно-економічних відносин.

До найбільш вагомих характеристик інноваційного підприємництва належать такі:

- в основі інноваційного підприємництва лежать права інтелектуальної власності, що визначається особливостями діяльності та продукту інноваційного підприємництва;

- ініціативність та новаторське мислення, які надають можливість реалізувати підприємницький потенціал у нетрадиційний спосіб або у нетрадиційних сферах, що стимулює появу нових продуктів, ринків, підходів та методів організації діяльності;

- ризиковість – інноваційна діяльність як така завжди пов'язана з вищим рівнем ризику, ніж діяльність у сфері традиційній, таким чином, інноваційне підприємництво характеризується вищим рівнем ризиковості, але, водночас, вищими можливостями до монетизації продукту та забезпечення доходності і прибутковості діяльності;

- економічне та соціальне зобов'язання – сучасні умови діяльності ставлять особливий наголос на реалізацію концепції сталого розвитку у діяльності підприємницьких структур. Концепція сталого розвитку, у свою чергу, передбачає збалансоване поєднання економічного, соціального та екологічного компонентів, забезпечуючи реалізацію не лише корпоративних але й суспільних інтересів. Отже, однією з ознак інноваційного підприємництва є врахування засад сталого розвитку у діяльності суб'єктів господарювання;

- масштабне мислення – однією з важливих характеристик інноваційного підприємництва є високі можливості до масштабування діяльності, що визначає відповідний тип мислення при реалізації діяльності у відповідній сфері.

Отже, інноваційне підприємництво є специфічним видом підприємницької діяльності, що визначає відповідні складнощі та особливості забезпечення його функціонування та

розвитку. Водночас, стимулювання розвитку інноваційного підприємництва як в ЄС, так і в Україні є важливим завданням, що має вирішуватися на різних рівнях управління: національному, регіональному, рівні окремих суб'єктів підприємництва [8, с. 111; 11].

Роль інноваційного підприємництва у соціально-економічних відносинах визначається такими рисами:

- інноваційність та прогресивність суспільного виробництва визначає високий рівень його ефективності в цілому та у сфері використання ресурсів зокрема [5, с. 67];

- інноваційний характер економіки зумовлює вищий рівень її інвестиційної привабливості, як наслідок – збільшення обсягів іноземного інвестування [5, с. 68];

- інноваційне підприємництво відіграє критичну роль у прогресі економіки та суспільства [9];

- інноваційне підприємництво має значні потенційні можливості до підвищення рівня та якості життя населення, адже використання новаторських технологій, підходів та бачення до ведення бізнесу сприятиме покращенню задоволення потреб споживачів;

- в умовах обмеженості ресурсів, зокрема, енергетичних, інноваційне підприємництво сприяє пошуку нових технологічних рішень, що нададуть можливість організації бізнес-діяльності з меншими витратами ресурсів (в т.ч. енергетичних), використанням альтернативних їх видів. Реалізація такого завдання не лише підвищить ефективність діяльності суб'єкта інноваційного підприємництва, але й здійснюватиме позитивний вплив на загальний рівень енергетичної та ресурсної безпеки країни, що у сучасних умовах є одним з критичних завдань;

- інноваційне підприємництво, інтегроване у систему науково-дослідної діяльності, надає можливість підвищувати її ефективність, забезпечуючи гармонійне поєднання теоретичного та практичного компонентів. У такий спосіб розвиток інноваційного підприємництва сприятиме відповідному прискоренню розвитку науково-дослідного сектору, відтак, підвищенню рівня техніко-технологічного та інтелектуального потенціалу країни.

З огляду на зазначене, стимулювання розвитку інноваційного підприємництва, ідентифікація драйверів його розвитку з метою забезпечення продуктивного впливу на них є важливим науково-практичним завданням.

На думку В. В. Зянько, основними чинниками стимулювання розвитку інноваційного

підприємництва є: посилення наукового та науково-технічного потенціалу, підвищення кваліфікації трудових ресурсів, формування дієвої нормативної бази та інноваційної інфраструктури, стимулювання інвестицій в інновації [4, с. 33]. Погоджуємось із зазначеним підходом та вважаємо за доцільне надати більш детальну характеристику визначеним рушійним силам розвитку інноваційного підприємництва.

Одним з важливих драйверів розвитку інноваційного підприємництва є удосконалення відповідної інфраструктури, компонентом якої є бізнес-інкубатори та бізнес-акселератори. Бізнес-інкубатори та бізнес-акселератори виступають посередниками між стартап-проектами та інвесторами, сприяючи в такий спосіб залученню фінансування [3, с. 112]. Європейський досвід розвитку інноваційного підприємництва вказує на те, що новостворені інноваційні бізнес-структури (стартапи) отримують суттєві переваги від участі у програмах бізнес-інкубаторів та бізнес-акселераторів, зокрема, підвищення ефективності діяльності, покращення стратегічних перспектив, можливості налагодження нетворкінгу. Важливою при цьому є конфігурація відповідних інкубаторів / акселераторів, що формує вплив на показники діяльності стартапів [14].

Модернізація інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва є одним з ключових завдань його розвитку [7, с. 350]. Не менш важливим компонентом інфраструктури інноваційного підприємництва є цифрова складова. На сьогодні цифрові технології відіграють вкрай важливу роль в усіх сферах суспільно-економічних відносин, виступаючи потужним рушієм розвитку та прогресу. З огляду на зазначене, цифровізація є однією з ключових сфер розвитку інноваційного підприємництва, яка, з одного боку, виступає сферою реалізації підприємницьких можливостей та потенціалу, а, з іншого боку, є передумовою розвитку інноваційного підприємництва. Використання цифрових технологій (наприклад, штучного інтелекту) відкриває широкі можливості для розвитку підприємницького потенціалу. З огляду на зазначене, цифрова інфраструктура, що включає доступ до цифрових технологій та інструментів, сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів інноваційного підприємництва.

Розвиток відповідної інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва сприятиме формуванню відповідної екосистеми, яка надасть можливість реалізувати систем-

ний підхід до прискорення та удосконалення підприємницьких процесів, інтегруючи інвестиційний капітал, бізнес-інкубатори, освітні та науково-дослідні установи, служби підтримки розвитку підприємництва [12, с. 921].

Інноваційне підприємство за своєю суттю передбачає органічне поєднання власне підприємницької діяльності та наукового компоненту. Саме наукова діяльність, інтелектуальний капітал та результати їх реалізації формують базові конкурентні переваги суб'єкта інноваційного підприємства. Досвід країн-членів ЄС вказує на те, що одним з вдалих способів посилення інтегрованості наукового, освітнього, підприємницького та інноваційного секторів є технологічні платформи, які за своєю суттю є секторальними тематичними форумами, що об'єднують підприємства з університетами, науково-дослідними організаціями, інвесторами тощо [13, с. 35]. О. А. Федірко у своєму дослідженні наводить наступні сфери, у яких реалізовано концепцію європейських технологічних платформ: біоекономіка, енергетика, екологія, ІКТ, виробництво, транспорт, горизонтальні платформи [13, с. 36]. Формування та забезпечення діяльності таких технологічних платформ сприяє активізації розвитку інноваційного підприємства, прискоренню науково-технічного прогресу та скороченню лагу часу при імплементації результатів науково-дослідних робіт. До ключових функцій технологічної платформ варто віднести такі:

- формування стратегічних секторальних дослідних програм;
- створення додаткових можливостей щодо участі у грантових програмах;
- нетворкінг та кооперація в рамках концепції open innovations;
- посилення можливостей щодо міжнародного співробітництва [13, с. 36].

Іншим важливим драйвером розвитку інноваційного підприємства є створення та розвиток транскордонних індустріальних парків як компоненту підприємницької екосистеми. На думку колективу авторів під керівництвом Я. Столярчук, розвиток системи транскордонних індустріальних парків стимулюватиме модернізацію місцевої інфраструктури, інтенсифікацію потоків інвестиційного капіталу та зростання зайнятості [6, с. 402]. У контексті зазначеного, важливим виступає формування відповідної державної політики, спрямованої на підтримку інноваційного підприємства, зокрема, через створення відповідних транскордонних індустріальних парків, посилення

міжнародної кооперації, сприяння трансферу технологій та реалізації концепції open innovations.

Державна підтримка в цілому є невід'ємним компонентом системи стимулювання розвитку інноваційного підприємництва. З огляду на роль інноваційного підприємництва у забезпеченні розвитку суспільно-економічних відносин та потенційні можливості прискорення відновлення та відбудови національної економіки, одним з ключових пріоритетів державної політики має стати саме стимулювання розвитку інноваційної діяльності, зокрема, інноваційного підприємництва. Система державної підтримки є багатогранною та передбачає, на нашу думку, наступні елементи:

– дієва нормативно-правова база, побудована на засадах прозорості, рівності, відкритих можливостей, що, у свою чергу, також вплине на рівень інвестиційної привабливості країни з точки зору залучення іноземних інвестицій;

– програми державної фінансової підтримки, що передбачатимуть як безпосередньо грантове фінансування програм інноваційного підприємництва у пріоритетних для країни сферах, так і фасилітуватимуть процес пошуку фінансування через взаємодію з міжнародними організаціями;

– програми державної консультативної підтримки, що можуть передбачати посилення акценту на підприємницькій освіті, надання інформаційно-консультаційних послуг через відповідні інституції, тощо.

Зрозуміло, що зазначені три напрями державної підтримки розвитку інноваційного підприємництва не є єдино можливими, проте, вважаємо, на сьогодні є одними з найбільш актуальних з огляду на ті проблеми, з якими стикаються суб'єкти інноваційного підприємництва.

Потужним пререквізитом розвитку інноваційного підприємництва є відповідна система фінансової підтримки. Прогалини у фінансовій системі обмежують доступ суб'єктів інноваційного підприємництва до необхідних фінансових ресурсів [11]. Однією з характеристик інноваційного підприємництва є широкі можливості до залучення фінансування з різних джерел, зокрема, грантового фінансування, інвестицій тощо. Відтак, розвиток фінансової системи та фінансових інституцій виступає важливою передумовою розвитку інноваційного підприємництва.

Останнім з ключових, проте не менш важливим, драйвером розвитку інноваційного під-

приємництва, на нашу думку, є формування відповідної культури. Культура інноваційного підприємництва спрямована на активізацію інноваційної діяльності, стимулювання ініціативності, креативності та розвиток підприємницьких здібностей у діючих та перспективних підприємців. Формування культури інноваційного підприємництва є багатоаспектним завданням, в основі якого лежить розвиток підприємницької освіти. Підприємницька освіта виступає інтегральною частиною бізнесу як такого, виступаючи акселератором та допомагаючи підприємцям розвинути навички через вивчення бізнес-кейсів та освітній процес [10, с. 134].

Таким чином, ідентифікація драйверів розвитку інноваційного підприємництва є основою для подальшого розуміння заходів та інструментів їх активізації з метою стимулювання та підтримки розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Висновки. Сучасний стан економіки України висуває нагальну потребу у пошуку інструментів та важелів її відновлення та відбудови. Одним з таких важелів виступає розвиток інноваційного підприємництва, яке, з огляду на його роль, потенційно здатне підвищити ефективність діяльності, стимулювати реалізацію та підвищення науково-технічного та інтелектуального потенціалу країни, підвищити рівень та якість життя населення, позитивно вплинути на енергетичну та ресурсну безпеку України. Під інноваційним підприємством у даному дослідженні запропоновано розуміти бізнес-діяльність, що ґрунтується на використанні передових технологій, пошуку нових продуктів і ринків, що формують додаткові конкурентні переваги, та сприяє розвитку суспільно-економічних відносин. З огляду на роль інноваційного підприємництва в економіці країни, важливим завданням на усіх рівнях управління від загальнодержавного до рівня окремих суб'єктів господарювання є ідентифікація та активізація драйверів (рушійних сил) його розвитку. До найбільш вагомих драйверів розвитку інноваційного підприємництва, з огляду на вітчизняні реалії та європейський досвід, варто віднести наступні: удосконалення та модернізація інфраструктури інноваційного підприємництва, як наслідок – формування відповідної екосистеми, інтегрування підприємницької діяльності та наукового компоненту через створення та сприяння розвитку технологічних платформ, створення та розвиток транскордонних індустріальних парків, формування дієвої системи державної

підтримки інноваційного підприємництва, удосконалення системи фінансової підтримки, розвиток культури інноваційного підприємства. Врахування та активізація відповідних драйверів розвитку сприятиме, на нашу думку, створенню додаткових можливостей та підвищенню ефективності інноваційного

підприємництва, що, у свою чергу, позитивно вплине на економіку країни в цілому. Перспективи подальших досліджень знаходяться у сфері визначення та вивчення дієвих інструментів управлінського впливу на ідентифіковані драйвери розвитку інноваційного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інфляційний звіт. Липень 2024 р. / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q3.pdf?v=7
3. Дмитрієва О. Тенденції розвитку інноваційного підприємництва та стартап проєктів в Україні. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2022. № 28. С. 104–118. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPV.2226-8820.2022.28.104>
4. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 397 с.
5. Біркович В. Й. Інноваційне підприємництво в умовах сучасних викликів. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2024. Вип. 1(63). С. 66–72. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).66-72](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).66-72)
6. Stoliarchuk Ya., Liutak O., Baula O., Lisovska L., Voitovych S. European Integration Development Platform of Innovative Entrepreneurship of Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 4(45). Pp. 396–404. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3669>
7. Gryshchenko I., Ganushchak-Efimenko L., Hnatenko I., Rebilas R. Management of Environment Design of the Development of Innovative Entrepreneurship at Integrated Structures Under the Conditions of Post-war Reconstruction. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 5(52). Pp. 341–352. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4199>
8. Гавриш О. М., Пильнова В. П., Пісковець О. В. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 109–113. URL: <http://www.economy.in.ua/index.php?op=1&z=4819&i=18>
9. Máté D., Estiyanti N. M., Novotny A. How to support innovative small frms? Bibliometric analysis and visualization of start-up incubation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*. 2024. Vol. 13:5. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13731-024-00361-z>
10. Taskin S., Javed A., Kohda Y. Promoting Entrepreneurial Mindset for Successful Entrepreneurship: An Innovative Approach in Entrepreneurship Education. *Journal of Women's Entrepreneurship and Education*. 2023. No. 3-4. Pp. 122–142. URL: <http://surl.li/ubqqxc>
11. Sedeh A. A., Pezeshkan A., Caiazza R. Innovative entrepreneurship in emerging and developing economies: the effects of entrepreneurial competencies and institutional voids. *The Journal of Technology Transfer*. 2022. Vol. 47. Pp. 1198–1223. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10961-021-09874-1>
12. Colombelli A., Paolucci E., Raguseo E., Elia G. The creation of digital innovative start-ups: the role of digital knowledge spillovers and digital skill endowment. *Small Business Economics*. 2023. Vol. 62. Pp. 917–937. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-023-00789-9>
13. Федірко О. А. Європейські технологічні платформи як механізм секторального інноваційного розвитку ЄС. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 14. С. 34–38. URL: <http://surl.li/mqgplb>
14. Seitz N., Lehmann E.E., Haslanger P. Corporate accelerators: design and startup performance. *Small Business Economics*. 2024. Vol. 62. Pp. 1615–1640. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-023-00817-8>
15. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
16. Orlova K. Identification of the role of intellectual property in the startup projects management system. *Technology Audit and Production Reserves*. 2024. № 4(4(78)). Pp. 6–10. URL: <https://journals.uran.ua/tarp/article/view/310545>

REFERENCES:

1. Ofitsiyniy sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of State Statistical Service of Ukraine]. www.ukrstat.gov.ua. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Inflatsiyniy zvit. Lypen 2024 r. [Inflationary report. July 2024]. (2024). National Bank of Ukraine. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q3.pdf?v=7 [in Ukrainian]
3. Dmytriieva, O. (2022). Tendentsii rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva ta startap proektiv v Ukraini [Trends in the development of innovative entrepreneurship and startup projects in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva – Problems and Perspectives of Entrepreneurship Development*, 28, 104–118. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2022.28.104> [in Ukrainian]
4. Zianko, V. V. (2008). *Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku [Innovative entrepreneurship: essence, mechanisms and development forms]*. Vinnytsia: UNIVERSUM-Vinnytsia [in Ukrainian]
5. Birkovych, V. Y. (2024). Innovatsiine pidpriemnytstvo v umovakh suchasnykh vyklykiv [Innovative entrepreneurship under conditions of modern challenges]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu – Scientific Herald of Uzhhorod University*, 1(63), 66–72. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).66-72](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).66-72) [in Ukrainian]
6. Stoliarchuk, Ya., Liutak, O., Baula, O., Lisovska, L., & Voitovych, S. (2022). European Integration Development Platform of Innovative Entrepreneurship of Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(45), 396–404. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.4.45.2022.3669>
7. Gryshchenko, I., Ganushchak-Efimenko, L., Hnatenko, I., & Rebilas, R. (2023). Management of Environment Design of the Development of Innovative Entrepreneurship at Integrated Structures Under the Conditions of Post-war Reconstruction. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(52), 341–352. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.52.2023.4199>
8. Havrysh, O. M., Pylnova, V. P., & Piskovets, O. V. (2020). Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, znachennia ta problemy v suchasnykh umovakh funktsionuvannia [Innovative entrepreneurship: essence, meaning and problems in the modern conditions of functioning]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 12, 109–113. Available at: <http://www.economy.in.ua/index.php?op=1&z=4819&i=18> [in Ukrainian]
9. Máté, D., Estiyanti, N. M., & Novotny, A. (2024). How to support innovative small firms? Bibliometric analysis and visualization of start-up incubation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 13:5. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13731-024-00361-z>
10. Taskin, S., Javed, A., & Kohda, Y. (2023). Promoting Entrepreneurial Mindset for Successful Entrepreneurship: An Innovative Approach in Entrepreneurship Education. *Journal of Women's Entrepreneurship and Education*, 3-4. Available at: <http://surl.li/ubqqxc>
11. Sedeh, A. A., Pezeshkan, A., & Caiazza, R. (2022). Innovative entrepreneurship in emerging and developing economies: the effects of entrepreneurial competencies and institutional voids. *The Journal of Technology Transfer*, 47, 1198–1223. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10961-021-09874-1>
12. Colombelli, A., Paolucci, E., Raguseo, E., & Elia, G. (2023). The creation of digital innovative start-ups: the role of digital knowledge spillovers and digital skill endowment. *Small Business Economics*, 62, 917–937. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-023-00789-9>
13. Fedirko, O. A. (2015). Yevropeyski tekhnolohichni platformy yak mekhanizm sektoralnoho innovatsiinoho rozvytku YeS [European technology platforms as the mechanism of the EU sectoral innovative development]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Herald of International Humanitarian University*, 14, 34–38. Available at: <http://surl.li/mggplb> [in Ukrainian]
14. Seitz, N., Lehmann, E.E., & Haslanger, P. (2024). Corporate accelerators: design and startup performance. *Small Business Economics*, 62, 1615–1640. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-023-00817-8>
15. Zakon Ukrainy «Pro innovatsiinu diialnist» [The Law of Ukraine «On the innovative activity»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Textn> [in Ukrainian]
16. Orlova, K. (2024). Identification of the role of intellectual property in the startup projects management system. *Technology Audit and Production Reserves*, 4(4(78)), 6–10. Available at: <https://journals.uran.ua/tarp/article/view/310545>